

УДК 354.32

О. О. Давидюк,
к. е. н., доцент кафедри соціально-гуманітарних та загальновійськових дисциплін,
Інституту ВМС НУ "ОМА"
А. А. Марчук,
викладач кафедри економіки та управління, Одеська державна академія технічного
регулювання та якості продукції

DOI: 10.32702/2306-6814.2018.20.23

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ІНСТИТУЦІЙНІ ІМПЕРАТИВИ УДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗАХИСТУ ЕКОНОМІЧНИХ ІНТЕРЕСІВ В АГРАРНІЙ СФЕРІ

O. Davydyuk,
Ph D, docent of the Department of Social-Humanitarian
and General Military Disciplines of the Naval Institute of the NU "OMA"
L. Marchuk,
lecturer Department of Economics and Management Odessa State
Academy of Technical Regulation and Product Quality

ORGANIZATIONAL-INSTITUTIONAL IMPERATIVES FOR IMPROVEMENT
OF STATE REGULATION ON THE PROTECTION OF ECONOMIC
INTERESTS IN THE AGRARIAN AREA

Економічні інтереси галузей аграрного виробництва в обов'язковому порядку потребують узгодження, головною детермінантою якого виступає державна регуляторна політика. Цей процес надзвичайно складний, адже вимагає від уповноваженого регуляторного органу врахування не лише економічних чинників їх формування, реалізації, а й соціально-психологічних, інституційних. Від успіху інституціоналізації економічних інтересів залежить регуляторний ефект, тому держава повинна діяти стратегічно. Конструкція інституційних детермінант аграрної політики регулювання визначена структурою інституцій (інститутів) регулювання (держава) і саморегулювання (ринок), а також етапністю розвитку системи господарського обміну (господарського порядку). Загальноконцептуальні імперативи політики регулювання аграрного сектора економіки України носять організаційно-інституційний характер, адже галузь усе ще потребує удосконалення інституціонального середовища реалізації економічних інтересів його учасниками. Наше концептуальне бачення цього питання, базоване на результатах наукової оцінки ефективності функціонування усієї системи господарювання, зводиться до того, що система організаційно-економічних взаємодій суб'єктів аграрного ринку ще далека від ринкової, тому політика держави повинна спрямовуватися на формування у селян-підприємців інших економічних акцентів "ринкового" мислення. Це досить довготривалий та складний процес, пов'язаний із соціологією питання, але його обов'язково потрібно продовжувати, формуючи тим самим ринкові інституції. Загалом у регуляторній політиці слід системно утверджувати ідеї ринковості, інституційної відповідальності, непорушності "правил гри", вибудованих в усебічній кореляції з об'єктивними економічними законами. Лише максимально об'єктивне поєднання

інституцій (настанов), інститутів (установ, організацій, встановлень), а також імперативів (обов'язковості), забезпечить успішну інституціоналізацію саме ринкового механізму господарювання, слугуватиме загалом підвищенню ефективності політики регулювання аграрного сектора національної економіки. Розроблено та запропоновано складові і етапність інституціоналізації економічних інтересів в аграрному виробництві. Вибудовано власне концептуальне бачення формування організаційно-інституційних імперативів аграрної політики в аграрному виробництві України. Сформувано систему імперативів інституціонального забезпечення ефективного функціонування та розвитку аграрного виробництва та захисту його економічних інтересів в Україні.

The economic interests of agricultural producers are necessarily subject to harmonization, the main determinant of which is the state regulator policy. This process is naturally frivolous, and it emanates from the authorized regulatory body to consider not only the economic factors of their formation, realization, and social-psychological, institutional. From the succession of the institutionalization of economic interests, the regulatory effect falls, therefore, the state should operate strategically. The design of the institutional determinants of the regulatory policy of regulation is determined by the structure of the institutions (institutions) of regulation (state) and self-regulation (market), as well as the nature of the development of the system of government exchange (the government order). The contractual implications of the policy of regulating the agricultural sector of economy of Ukraine are organizational and institutional character, while the sector still needs to improve the institutional environment of the realization of economic interests of its constituents. Nashe kontseptualne bachennya this pytannya, bazovane nA rezultatah naukovoyi funktsionuvannya usiyeyi efficiency evaluation system hospodaryuvannya boils down to the fact that systema orhanizatsiyno-economic subjects vzayemodiy ahrarnoho market has daleka from the market because polityka derzhavy povynna spryamovuvatysya nA formuvannya peasants in other economic traders the points of "market" thinking. This is a fairly long-lasting and thorough process associated with the sociology of drinking, but it must necessarily be continued, forming the market power of the institution. With the help of regulatory policy, it would be possible to systematically adopt market penetration, institutional responsibility, and the integrity of the "game", built up in a true correlation with objective economic contexts. Only maksymalno objective poyednannya instytutsiy (nastanov), institutes (ustanov, orhanizatsiy, vstanovlen), a takozh imperatyviv (obov'yazkovosti) zabezpechyt a successful instytutsionalizatsiyu same market mehanizmu hospodaryuvannya will serve zahalom increase the efficiency of policy rehulyuvannya ahrarnoho sektora natsionalnoyi economy. Developed and offered a glassy and egalitarian method of institutionalization of economic interests in agrarian production. The conceptual conception of the formation of organizational and institutional impededers of agrarian politics in the industrial production of Ukrain has been constructed. A system of impediments to the institutionalization of effective functioning and the development of agrarian production and the protection of its economic interests in Ukrane has been formed.

Ключові слова: державне управління, управління аграрною сферою, захист економічних інтересів, організаційно-інституційні імперативи, економічна безпека.

Key words: public administration, management of the agrarian sphere, protection of economic interests, organizational and institutional imperatives, economic security.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Дослідженнями теоретико-методологічних засад наукового позиціонування й регулювання економічних інтересів галузей аграрного виробництва встановлено, що економічні інтереси є складною системою відносин соціально-економічного, виробничо-господарського, ринково-конкурентного та регуляторного плану. Проте, держава і ринок, через аспекти регулювання й саморегулювання, забезпечують їх захист як важливий

ефект. При цьому як загальноекономічна, так і галузева система управління, наслідують необхідність означення стратегічного бачення моделі управління процесами, які передують захисту економічних інтересів суб'єктів ринку. З цього приводу можна сформулювати власне дослідницьке бачення стратегічних імперативів захисту економічних інтересів аграрного виробництва, виходячи з наявних ефектів і завдань державного регулювання.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Проблему удосконалення державного регулювання захисту економічних інтересів аграрного виробництва досліджують у своїх наукових працях вітчизняні вчені: Гришова І.Ю., Ніколюк О.В., Галицький О.М., Дерій Ж.В., Дяченко О.П., Наумова Л.М., Стоянова-Коваль С.С., Мишак І.М., Гнатєва Т.М. [1—10].

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Визначити організаційно-інституційні імперативи удосконалення державного регулювання захисту економічних інтересів аграрного виробництва.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Загальноконцептуальні імперативи політики регулювання аграрного сектора економіки України носять організаційно-інституційний характер, адже галузь усе ще потребує удосконалення інституціонального середовища реалізації економічних інтересів його учасниками. Наше концептуальне бачення цього питання, базоване на результатах наукової оцінки ефективності функціонування усієї системи господарювання, зводиться до того, що система організаційно-економічних взаємодій суб'єктів аграрного ринку ще далека від ринкової, тому політика держави повинна спрямовуватися на формування у селян-підприємців інших економічних акцентів "ринкового" мислення. Це досить довготривалий та складний процес, пов'язаний із соціологією питання, але його обов'язково потрібно продовжувати, формуючи тим самим ринкові інституції. Загалом у регуляторній політиці слід системно утверджувати ідеї ринковості, інституційної відповідальності, непорушності "правил гри", вибудованих в усебічній кореляції з об'єктивними економічними законами. Лише максимально об'єктивне поєднання інституцій (настанов), інститутів (установ, організацій, встановлень), а також імперативів (обов'язковості), забезпечить успішну інституціоналізацію саме ринкового механізму господарювання, служитиме загалом підвищенню ефективності політики регулювання аграрного сектора національної економіки.

У практичному сенсі реалізації сформульованого концептуального бачення дії організаційно-інституційних імперативів у аграрній політиці мають бути чітко визначені інституційні детермінанти регулювання з урахуванням тих цілей, які пропонуються до досягнення у стратегії розвитку аграрного виробництва.

Вітчизняний аграрний сектор у силу симбіотичності наслідуваних ефектів конструктивності і кризовості потребує особливих, національно-ідентичних детермінант. Ці детермінанти (регулятивні визначники ефектів), повинні враховувати зокрема траєкторію минулого і майбутнього. У нашому випадку теза "минуле визначає майбутнє" логічно підтверджує аспекти неефективності більшості застосовуваних для стимулювання розбудови господарського порядку детермінант. Проте, наприклад, розвиток такої інституційної детермінанти регулювання (саморегулювання) як кооперація, діє на кшталт "заперечення — заперечень", адже існування колективних господарств у минулому, дестимулює поши-

Таблиця 1. Складові й етапність інституціоналізації економічних інтересів в аграрному виробництві

Етап інституціоналізації	Складові інституціоналізації	Інституційний ефект узгодження інтересів
Задоволення потреби	Потреби	Визначення бажання здійснити економічну діяльність
Усвідомлення причини та умов взаємодії	Усвідомлені потреби	Формування мотивів поведінки
Формування загальних цілей	Цілі	Визначення цілей діяльності
Створення й визнання правил і норм	Правила і норми	Створення «нормативів» розвитку інституційного середовища
Стандартизація норм поведінки	Процедури	Апробація правил і норм
Установлення санкцій	Санкції	Формування основ «інституційного порядку» узгодження економічних інтересів
Усталення норм поведінки	Інституційна структура	Забезпечення сталості норм інституційного середовища

Джерело: розроблено і запропоновано авторами на основі [1—9].

рення кооперативів у будь-якій доступній формі. Тому слід обов'язково вирішити проблему неефективності інституцій (правил) на усіх рівнях їхнього представлення, особливо на рівні усвідомлених мотивацій селянина. Має здійснюватися постійний зовнішній регуляторний вплив, а також реалізовуватися політика переконання суб'єктів діяти в певному руслі з визначеними стратегічними цільовими орієнтирами.

Отже, обов'язковість дотримання імперативів аграрної політики має бути втілена через відповідні детермінанти і навпаки — детермінанти повинні забезпечити реалізацію імперативів у якості примусу. Такий взаємозв'язок є головним інституційним фактором для забезпечення фундаментальних перетворень, конкурентоспроможного стратегічно-зумовленого розвитку й трансформацій інституційної політики регулювання аграрного виробництва.

Головним стратегічним завданням інституціоналізації економічних інтересів в аграрному виробництві є створення таких інституційних умов, які б забезпечували узгодження поведінки економічних агентів, якісне усунення суперечностей між ними. Слід побудувати зрозумілу систему економічних відносин, створити однозначні у застосуванні регуляторні норми, правила, які б були зрозумілими для усіх учасників аграрного виробництва, а механізм їхнього застосування виключав би будь-які прояви дискримінації (цінової, розподілу підтримки, тарифного регулювання тощо).

Інституціоналізація економічних інтересів в рамках реалізації політики їх узгодження, передбачає відповідну етапність (табл. 1).

Механізм узгодження економічних інтересів через дію факторів їх інституціоналізації є досить складним, він формує відповідний інституційний порядок, складові якого і забезпечують регулювання. Через формування інституційного порядку інституціоналізації економічних інтересів, відбувається їх узгодження, шляхом сприя-

ня: системному виявленню й розробці заходів усунення суперечностей між носіями економічних інтересів; організації раціонального розподілу благ в системі "виробництво-розподіл-обмін-споживання", що дозволить упорядкувати економічні відносини між суб'єктами аграрного виробництва; подоланню суперечностей в системі перерозподілу вартостей і механізми конкуренції; оптимізації заходів державного втручання у соціально-економічні процеси з доведенням його до рівня координації і стимулювання; розвитку інституцій громадянського суспільства, зокрема структур ринкового саморегулювання економічних інтересів; створенню галузевого законодавства щодо усунення різноаспектних за проявом суперечностей з приводу виконання договірних зобов'язань у сфері реалізації продукції, відносин власності, оренди землі, соціально-трудових відносин з урахуванням інтересів суб'єктів аграрного виробництва, а також врахування особливостей галузі.

Вважаємо, що для аграрної політики в Україна сьогодні як ніколи мають бути характерними, обов'язковими, імперативи (організаційно-інституційні) безумовно категоричні, особливо в питанні відносин власності, адже аграрне виробництво зараз відіграє виключно безпекову роль (економічну, екологічну, енергетичну). Не повинно бути ніяких ілюзій з приводу ефективності "руки" ринку, доречна лише контрольована, адже культура економічної конкуренції у вітчизняних господарів в аграрному комплексі надзвичайно низька. Вони неспроможні без державної організаційно-інституційної координації, впровадження нею відповідних інституційних детермінант конкуренто господарювати.

У практичному сенсі реалізації сформульованого концептуального бачення дії організаційно-інституційних імперативів у аграрній політиці мають бути чітко визначені інституційні детермінанти регулювання з урахуванням тих цілей, які пропонуються до досягнення у стратегії розвитку аграрного виробництва.

Конструкція інституційних детермінант аграрної політики регулювання визначена структурою інституцій (інститутів) регулювання (держава) і саморегулювання (ринок), а також етапністю розвитку системи господарського обміну (господарського порядку).

Загальновідомо й не нами сформульований, а визаний практичними діями висновок про те, що державне регулювання аграрного виробництва — найважливіша складова ринкового механізму забезпечення функціонування та розвитку економіки агросектора. Зарубіжні автори пропонують ряд аспектів удосконалення інституційної політики регулювання на практичному рівні її здійснення, з якими ми також погоджуємося, вибудовуючи власне концептуального бачення формування організаційно-інституційних імперативів аграрної політики в аграрному виробництві України:

- надання державної підтримки найважливішим галузям сільського господарства з метою створення стійких державних запасів для активного проведення внутрішньої і зовнішньої економічної політики;

- створення системи відповідних економічних механізмів, стимулюючих підвищення ступеня готов-

ності продукції до споживання і розширення сфери ринкових відносин;

- забезпечення організаційно-правової основи державного регулювання для використання в ринковій моделі господарювання в цілях прискорення розвитку галузі;

- підтримка галузей, що забезпечують матеріально-технічну базу, обробку і доведення продукції до споживачів з метою підтримки необхідного співвідношення між темпами зростання продуктивності і оплати праці людей, зайнятих у сільському господарстві;

- збільшення експортного потенціалу країни по вибраних видах продукції аграрної галузі [3].

У продовження цього зазначається, що для відповідності зазначеним принципам реалізуються завдання державного регулювання аграрного виробництва і застосовуються різні інституційні інструменти, такі як закупівля, зберігання, переробка і реалізація сільськогосподарської продукції і продовольства для державних потреб; встановлення цільових, орієнтовних, заставних (гарантованих), інтервенційних цін на сільськогосподарську продукцію; спеціальні податкові режими для суб'єктів агропродовольчого ринку; тарифне і нетарифне регулювання; антимонопольне регулювання; різні форми субсидій сільськогосподарським товаровиробникам; стимулювання науково-технічного прогресу й інноваційної діяльності в агропродовольчому секторі; державні інвестиції та інші відомі заходи підтримки і регулювання аграрного сектора економіки [2].

Але при цьому пропонується враховувати ряд чинників, які безпосередньо потребують реалізації при здійсненні державного регулювання економічних напрямів його удосконалення: 1) раціональне розміщення виробництва з метою ефективного використання потенціалу різних ґрунтово-кліматичних і економічних територій країни з урахуванням поглиблення їх спеціалізації і створення на цій основі спеціалізованих продовольчих зон; 2) використання технологій, що збільшують врожайність продукції рослинництва і продуктивність худоби; 3) мінімізація дії на сільське господарство соціальних потрясінь і політичної нестабільності, а також різних форм деградації навколишнього середовища [2], 4) дерегуляція та децентралізація, яка покликана забезпечити ефективніше управління, регулювання та розвиток аграрного виробництва через передачу механізмів управління на місця, що актуально в Україні, зокрема в умовах формування об'єднаних територіальних громад.

Подальший розвиток аграрного виробництва все більшою мірою залежить від стану інфраструктури, або розвитку та функціонування інфраструктурного механізму, що виступає найважливішим чинником забезпечення процесу відтворення на всіх стадіях. Функціонування інфраструктурного механізму є необхідною умовою для нормального здійснення діяльності ринкової системи або для підвищення її ефективності, та відіграє важливу роль не тільки в процесі руху аграрної продукції, але і в процесі забезпечення підприємств аграрного сектора економіки необхідними умовами для здійснення процесу виробництва, транспортування, зберігання та перероб-

ки аграрної продукції. До складу інфраструктури ринку входять підприємства різних сфер діяльності, зокрема і організації по наданню послуг (лізингові компанії, логістичні компанії; спеціалізовані сервісні центри, склади; елеватори та інші). При високому рівні організації інфраструктурного механізму функції забезпечення процесу руху товару перерозподіляються між підприємствами інфраструктурного сектора та сприяють зниженню трансакційних витрат.

Проте нині в більшості регіонів України функціонування інститутів інфраструктурного механізму знаходиться на низькому рівні. Інфраструктурний механізм та його інституції в сучасного ринку сільськогосподарської продукції характеризуються тим, що сільськогосподарські товаровиробники в переважній більшості не займаються заготівлею і переробкою сільськогосподарської продукції (якщо займаються, то в незначних обсягах), а реалізують її посередникам. Саме інфраструктурний механізм покликаний забезпечити, в першу чергу, формування об'ємів аграрної продукції для гарантування продовольчої безпеки, зберігання її та подальше забезпечення функціонування інтервенційного механізму підтримки балансу між попитом та пропозицією на аграрному ринку та рівня коливання цін на аграрну продукцію.

Отже, удосконалення механізму інфраструктурного забезпечення функціонування аграрного виробництва на державному рівні сприятиме безперебійному забезпеченню аграрних підприємств виробничими ресурсами, з одного боку, та створенню умов для реалізації агропродовольчої продукції за паритетними цінами, з іншого. Загалом, це сприятиме підвищенню ефективності та конкурентоспроможності аграрного виробництва національної економіки. Інфраструктурна модернізація середовища має бути направлена на формування відповідного механізму реалізації таких напрямів мінімізації дисфункцій: створення цілісної дієвої системи інститутів ринкової інфраструктури в аграрному секторі економіки, залучення на контрактній і гарантійній основі приватний бізнес до агросервісного обслуговування суб'єктів сільськогосподарського виробництва; формування нових і модернізація у функціональному плані існуючих інститутів інституційного забезпечення функціонування аграрної сфери з урахуванням дефіцитів конкретних інститутів інфраструктури; активізація інститутів з наглядовими функціями за збереженням екологічної рівноваги в зонах активного сільськогосподарського освоєння.

Усе це дозволяє сформувати систему імперативів інституціонального забезпечення ефективного функціонування та розвитку аграрного виробництва та захисту його економічних інтересів в Україні.

Отже, із врахуванням цього, актуальним є питанням щодо вдосконалення організаційно-інституційного державного регулювання захисту економічних інтересів аграрного виробництва. Окрім цього, передумовами для забезпечення захисту економічних інтересів аграрного виробництва слугуватиме сформована на рівні держави сприятлива, "економічно еквівалентна" ситуація ринкового середовища. Регулююча дія в цьому випадку повинна здійснюватися шляхом проведення гнучкої кредитної, податкової і амортизаційної політики; розширення

можливості використання товаровиробниками всіх видів фінансового лізингу; забезпечення науково-обґрунтованого ціноутворення; стимулювання підприємницької діяльності; виділення пріоритетних напрямів галузевого інвестування та ін.

Отже, забезпечення ефективного функціонування і економічної захищеності суб'єктів аграрного виробництва потребує перетворення інструментів державного регулювання та підтримки у напрямі формування умов для синхронізації стратегій розвитку товаровиробників із стратегічними програмами держави. Це передбачає орієнтацію інструментів державної підтримки суб'єктів аграрного виробництва на їх розширене відтворення і забезпечення захисту економічних інтересів, а інструментів державного регулювання — на збереження продовольчої безпеки через балансування аграрних, інноваційно-інвестиційних, кон'юнктурних, зовнішньоекономічних і інших напрямів. Її реалізація дозволить синхронізувати стратегічні дії суб'єктів з довгостроковою аграрною політикою держави, кардинально поліпшити умови функціонування аграрного сектора, істотно прискорити темпи освоєння галузевих інновацій при активній державній підтримці, створить сприятливий інвестиційний клімат і на цій основі значно збільшити обсяги виробництва аграрної продукції при істотному зниженні затрат на її виробництво.

ВИСНОВКИ

Отже, забезпечення захисту економічних інтересів аграрного виробництва неможливе без здійснення гнучкої системи державної підтримки і регулювання цієї галузі на імперативному організаційно-інституційному рівні. Встановлено, що досягнення бажаного рівня захисту економічних інтересів аграрного виробництва значною мірою визначається обсягами наданої державної підтримки з розрахунку на гривню виручки і на гривню витрат на виробництво і реалізацію аграрної продукції. Виходячи з цього, доцільним для впровадження є механізм розподілу державної підтримки між сільськогосподарськими товаровиробниками з урахуванням внеску даного суб'єкта в загальний результат розвитку галузі, його ресурсний потенціал (за допомогою методів факторного і кореляційно-регресійного аналізу). Його застосування дозволяє підвищити дієвість прямої державної підтримки на основі її адресного надання і створити сприятливі умови для забезпечення захисту економічних інтересів аграрного виробництва і зростання результативності функціонування як агротоваровиробників, так і аграрного сектора зокрема.

Через існуючі сьогодні проблеми із забезпечення ефективності, результативності та дієвості політики регулювання аграрного сектора національної економіки, слід забезпечити її комплексність в організаційно-інституційному плані. Задля цього потрібно змінювати інституційну структуру системи регулювання, забезпечивши її комплексність (політики, структури) в організаційно-інституційному плані. Потрібно змінювати інституційну структуру системи регулювання, забезпечивши поєднання дій держави з функціями, дією ринку. Важливо враховувати інсти-

туційні зміни, які з формального погляду й функціональних підвалів розвитку аграрного виробництва виникли в зв'язку з підписанням Україною Угоди про асоціацію з країнами ЄС, а також створення в рамках цієї Угоди Зони вільної торгівлі з Європейським Союзом. Це зовсім новий аспект розвитку механізмів державної регуляторної політики, які мають розбудовуватися за зовсім новими для України інституціональними стандартами. Це перш за усе: створення конструктивного механізму взаємодії аграрного виробництва й держави, розвитку системи інформаційно-консультаційного забезпечення сільських товаровиробників, становлення функціональних саморегулювальних організацій, удосконалення механізму співпраці держави та аграрного виробництва в форматі державно-приватного партнерства. Іншими словами — слід забезпечити удосконалення інституційних засад взаємодії держави та бізнесу в аграрному виробництві України, унормувавши взаємне визнання інтересів. У регуляторній політиці держава і бізнес мають бути рівноправними партнерами, які взаємоузгоджують свої дії на ринку. Отже, аграрна політика регулювання повинна прямувати до "рівних правил гри".

Література:

1. Давидюк О.О. Захищеність економічних інтересів бізнесу: еволюція економічної категорії та її складові. Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія "Економіка та менеджмент". — № 8 (69). — 2016. — С. 117—120.
2. Гнат'єва Т.М., Давидюк О.О. Механізм забезпечення компліментарності захисту економічних інтересів аграрного виробництва. Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. №5, 2017. — С.49—61.
3. Nikoliuk O., Gryshova I., Shestakovska T. The organic production in the context of improving the ecological safety of production of the food. Food Science and Technology. 2017. Volume 11, №4. — P. 103—111.
4. Gryshova I. Yu., Shestakovska T. L., Glushko O. V. The economic measurement of convergence of institutional impact on the sustainability of development. Scientific notes of the Institute of Legislation of the Verkhovna Rada of Ukraine. — 2017. — № 4. — P. 75—80.
5. Дяченко О.П., Гришова І.Ю. Стратегія державної політики у сфері детенізації економіки України. Право та державне управління: збірник наукових праць / [за ред. А.О. Монаєнка]. — Запоріжжя: КПУ, 2016. — № 4 (25). — С. 207—213.
6. Ніколюк О.В. Теоретико-методологічні засади інституційного регулювання соціально-економічної безпеки аграрного виробництва: монографія. Одеса: Друкарський дім, Друк Південь, 2018. — 298 с.
7. Мищак І.М. Якість та ефективність законотворення: актуальні проблеми. Монографія. — Київ: Інститут законодавства Верховної Ради України. — 2017. — 409 с.
8. Дерій Ж.В., Галицький О.М. Стратегія удосконалення інноваційно-інвестиційної державної політики щодо розвитку аграрного виробництва в Україні. Український журнал прикладної економіки. — 2017. — Т. 2. — № 4. — С.6—11.
9. Галицький О.М. Методологія інституціоналізації державного регулювання аграрного виробництва / О.М.Галицький, О.В. Ніколюк // Агросвіт. — 2017. — № 13. — С. 24—28.
10. Gryshova I. Yu., Shestakovska T. L. The institutional provision of the development of the consumerism in Ukraine: challenges and perspectives // Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. 2017. — № 3. — С.54—62.

References:

1. Davydyuk, O.O. (2016), "The vulnerability of economic interests to business: the evolution of the economic category and its components", Announcement of the Sumy National University of Agrarian University. Seria "Economics and Management", vol. 8 (69), pp. 117—120.
2. Gnatyeva, T.M. and Davidiuk, O.O. (2017), "Mechanism to provide complementary protection of the economic interests of agrarian production", Scientific notes of the Institute of Legislation of the Verkhovna Rada of Ukraine, vol. 5, pp. 49—61.
3. Nikoliuk, O. Gryshova, I. and Shestakovskaya, T. (2017), "", The author of the research is in the thirty-two years after the introduction of the safety philosophy of food science and technology, vol. 11, No. 4, pp. 103—111.
4. Gryshova, I.Yu. Shestakovska, T. L. and Glushko, O. V. (2017), "The economic measurement of the convergence of institutional impact on sustainability of development", Scientific notes of the Institute of Legislation of the Verkhovna Rada of Ukraine, vol. 4, pp. 75—80.
5. Dyachenko, O.P. and Grishova, I.Yu. (2016), "Strategy of the state policy in the sphere of the deregulation of the Ukrainian economy", Law and Public Administration: a collection of scientific works, vol. 4 (25), pp. 207—213
6. Nikoluk, O.V. (2018), Teoretyko-metodolohichni zasady instytutysijnoho rehuliuвання sotsial'no-ekonomichnoi bezpeky ahrarnoho vyrobnytstva [Theoretical and methodological principles of institutional regulation of socioeconomic safety of agrarian production: a monograph], Printing South, Odesa, Ukraine.
7. Mischak, I.M. (2017), Yakist' ta efektyvnist' zakonotvorennya: aktual'ni problemy [The quality and effectiveness of law-making: topical issues], Institute of Legislation of the Supreme Council of Ukraine, Kyiv, Ukraine.
8. Deriy, Zh.V. and Galitsky, O.M. (2017), "The strategy of improving the investment and state policy on the development of agro-industrial production in Ukraine", Ukrainian Journal of Applied Economics, vol. 2, no. 4, pp. 6—11.
9. Galitsky, O.M. and Nikolyuk, O.V. (2017), "Methodology of institutionalization of state regulation of agrarian production", Agrosvit, vol. 13, pp. 24—28.
10. Gryshova, I.Yu. Shestakovska, T. L. (2017), "The institutional provision of the development of consumerism in Ukraine: challenges and perspectives", Scientific notes of the Institute of Legislation of the Verkhovna Rada of Ukraine, vol. 3, pp. 54—62.

Стаття надійшла до редакції 06.10.2018 р.